

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

ԹԻՖԼԻՍԻՆ ԴԵՆԵ

(1870)

ՆՈՒՄԵՐՈ 420

1870 ՁԻԼՀԻՃՃԵ Վ

Մէծնուր Իկէ (Բուլղարի) 150 րշ.
Մէծնուր Երէ 80

ՍԱԼԸ
ՔեԱնՈՒՆԻ ՍԱՆԻ 27

Իկէ Կուրգ Կ5
Տանէի 20 պէջիւք 40 փարայ

ԱԼԱՅՐԱՆԿԱ
ՓԵՏՐՎԱՐ 8.

ԱՄԹԱՆԵ ԲԵԱՆՈՒՆԻ ՍԱՆԻ 26

Մ Ի Լ Ի Յ Է

Միլլէթը ածիզանէմիզ եկեղեցա-
կանքինն ուն տալիթ իւզէրինն,
փուն ախշամա տէյին երմի գատար
վարդապետին կէչէն բազար կիւնքի
մէճիստէ ինզալանան յայտարուծիւ-
նուն ուղղափառ օլտուզունու թաս-
տիդ իլէ պէրապէր, պունու ինզա է-
տալէրէ քահանայըք իթմէյի գա-
պուրէ թափքէրինն թահրիրէն պէյան
իթմիշլէր տիր :

Յովհան Ոսկերեան քիլիսէսի մէ-
մուրարը տիւնքի կիւն, սուրէթի տէրծ
օլունան շու աթիտէքի մէքթուպու
ալմիշլար տըր :

(Մէքթուպուն սուրէթի)

Իրայէթիլ մէմուրան աղալար ճէ-
նապէրի :

Էօնիւմիւզտէքի մահը շուպաթ ի-
քիսի բազար էրթէսի կիւնիւ Ս. Յ.
Ոսկերեան քիլիսէսիլին օծումու-
նուն սէնէ տէվրի օլուպ, եէվմի մէզ-
քիւրտէ սէմահէթլու պատրիարքա-
կան Տեղապահ գերապայծառ հազ-
րէթլէրի մէքթուր քիլիսէտէ սաաթ 4
րոտտէլէրինտէ ձայնաւոր Պատարագ
իւ... մէքլէրինտէն, պու խուսուսուն
ուսուլու մագպուլ միւնիպիլնէ թա-
րափլարընդտան եարընքի կիւնտէն
քիլիսէլէրիմիզ գաբուլարընտա, վէ
միւնիսարէն զաղէթալարտա տախի
իլան օլունմասընա հիմմէթ պուլրու-
մասը պապընտա միւշարիլէյ հազ-
րէթլէրինն էմրինն մէպնի, թէգքի-

րէի ածիզանէմ թահրիրինն իպթի-
տար գըլընտը :

Պէյադլու Պատրիարքական
Դիւան .

26 Յունվար 1870

Սէնաքերընդ
(Խոզա) Յովհաննէս Վ. Հո-
լասեան Պատրիարքական
Ատենագպիր :

Պէյադլունտա Ս. Յ. Ոսկերեան
քիլիսէսիլին իրայէթլու մէմուրան ա-
ղալարը հուզուրէրինն :

Քիլիսէի մէքթուր մէմուրարընն
պիր միլլէթ քիլիսէսիլին օծումունու
եատ իթմէք իշին զիյնէթը բոհա-
նիյէ ինճապընը ճիւմէտէն զիյաւտ
արզու իթաթքէրինն էքքեար վէ
գալլէրինն պիլէն միլլէթտաշլարըն-
տան քիմսէ շիւրհէ իտէմէզ Թեմազ
միլլէթին պոթըննուղու շու գարը-
շըգըլը հալինտէ վէ միլլէթին պիր-
զըմընն Գ. Առաքելեան ճէնապէլ-
րինն գարընը բըթթէսթօ իթմիշ վէ
տահա կէչէն բազար կիւնիւ օլան
մէճիստէ շու քիլիսէ մաստէսի իշին
Պապը Ալինին ինայէթ վէ մէրհամէ-
թինն միւրաճաաթ օլունաճաղը ճի-
հանէ իլան օլունմուշ իքէն, Յ. Ոս-
կերեան քիլիսէսիլնտէ միւշարիլէյ-
հին կէլիպ Պատարագ իթմէսիլնէ գա-
րար վէրիլմէսի տօղրուսու մէմուրինն
մումայիլէյհիւմիւն աշըրը թէաճիւ-
պիւնէ միւնիպ օլունա տուր :

Քիլիսէ մէմուրարը շու աշվալտէ
միլլէթ մուհապպէթինն վէ իսթիրա-
հաթը ամմէ էքքեարընը ֆէտա իտէ-
մէյէճէքլէրինտէն, մէքթիւպիւ մէզ-
քիւրիւ ալմամըշ կիպի տուրուպ, քէյ-
ֆիլէթի հիւքիւմէթէ արզ իթմէյի

միլլէթ վէ տէվլէթճէ վաճիպէյի գիւմ-
մէթլէրինտէն ատտ իտէրէր :

Ս. Յովհան Ոսկերեան
Հոգարարձուլար :

Չրդան ճումաա էրթէսի տիւ-
շումըն եարըմ գարարլարընտա, Սա-
մաթիաաա Աշճեան Պետրոս աղանընք
զապլիլէյէ ճէլպի իշին պիր թէֆթիշ
կէօնտէրիլմիշ իտէ տէ, վագթըն թէ-
համիւլիւ օլմատըղընտան էրթէսի
բազար կիւնիւնէ կիթմէսի իշին պիր-
քէֆիլէ րապթ օլունմուշ, բազար կիւ-
նիւ թէֆթիշ իլէ զապլիլէյ միւշիլի
հաղրէթլէրինն հուլուրունա չըգմըք
տըր :

Տէվլէթլու բաշա հաղրէթլէրի,
Հասուն էքէնտինն էյի տտամ օլ-
տուղունու վէ քէնտինն բնիլթ իթ-
մէյի վէ հաղարաթ եօլու շէյլէր իթ-
մէմէյի էմր ու թէմպիհ պուլուրմուշ-
լար տըր :

Աշճեան Պետրոս աղա, միւշիլի
միւշարիլէյ հաղրէթլէրինտէն իքի
չիֆտ սէօհպէթ իթմէսինն բուխաաթ
իսթէյիպ շու մաալտէ ճէվապ իթմիշ
տիր : Հապըն էքէնտի հաղրէթլէ-
րի բէք էյի զաթ իտէ տէ, պունտան
իքի այ ագտէմ Բօմա ճանիպինն կիթ-
տիլինտէ, եէրինն պիր վէքիւ պըրադ-
մըշըտը, պու զաթ իտէ հալիւմ վէ
միլլէթին իքի թէրաֆընը տա եօլուն-
տա գուլլանըպ, միլլէթէ հիւսնիւ
իթթիֆադ վէ ասայիշ իթտիրմէքտէ ի-
քէն, պու հիւսնիւ հալվէ ասայիշ
Հասուն էքէնտինն իշինն կէլմէտի-
յինտէն, մումայիլէյ Բարսեղ էքէն-
տինն աղլ վէ եէրինն միլլէթին խօշ-
նուտ օլամայաճաղը պիր զաթը վէքիւ
կէօնտէրմիշ տիր քի, իքի տէֆա թը-
րապուզանտան վէ պիր տէֆա էնգա-

ընտեն անալի թէպիտ իթտիրմիշէր տիր : Պունու պէտլէճէ թանրարդըմ էլին, նէ Հասուն էֆէնտիյի վէ նէ տէ կէօնտէրտիյի վէքիլի թանրմամ է. ֆէնտիմ» տէմիշ տիր :

Տըշարը չըգտըգտան սողրա, թէֆթիշի մուճաիլէյի Աշճեան Պետրոս աղայա տէմիշ քի, ճուճաա էրթէտի կիւնիւ սաաթ օն պիրտէ միլ լէթինիդտէն պիր միւթէպէր զաթ կէլտի սիզի իշ. թիքեա իյլէտի վէ իսմինի տալիս վէր. միշ իսէտէ, պիզլէր զաղէթայա տէրճ իթմէքտէն սարֆը նազար իյլէմիշիզ տիր :

Պատար կիւնիւ Պէյ օղլունտա Հա. մաղդաց ընկերութիւնուն Հալէ սողա. զքնտա 13 նուճէրօղլու պինասընտա թէճէմիւ իթմիշ օլան զէվաթըն մէ. սէլէի բուհանիյէյէ տաիր պիր իլանէ. նամէյի իմզա իթմիշ օլտուգարը մա. բիւմ օլուր :

Իշպու իլաննամէյի իմզա իթմէք տըրքուտնտա պուլունան սաիր զէ. վաթըն իշպու փետրվար այընըն Աինճի բազար կիւնիւնէ գատար սաաթ սա. պահըն իւչիւնտէն եարը կիճէյէտէք հէր կիւն ալըզօլաճադօլուպ մէզքիւր քնկերութիւն մահայինէ թէշրիֆ իլէ իմզա իթմէլէրի իլան գըլընըր :

Օրախան անցից վրայ Կեսա-Միլի-Սէ :

Երէք ամսէ 'ի վեր մեր խաղաղած ակսնչներն դարձեալ սկսաւ զօղան. չնէ անհաճոյ անուամբ մը որ է Հա. սունեան : Լրագիր կառնուս ճեռքէ, փոխանակ սիրտդ զուարճացնելու եւ քեզեկութիւն մը ստանալու, զըուե. զի յօգուա. հետոյ թերթերը ներ. կած կը գտնես, 'ի նշ. հարցնելու ըլ. զառ նէ, գեր. Հասունեանը. սկի. ինքնաստեղծ եւ անճոռնի կոնդ. մը Պօլիս հասնիլը, եւ նոյնը ազգին ներկայացնող ինքնեկ եւ ոչ իրեն փա. փաքոյներ ըլլալու ետիսկողոսի մը. որուն համար ազգին անհամարձակ. բերութեանը աստիճանը լեցուած ըլ. ըլալով, ալ կը թափէ գուրա քսան եւ հինգ եւ աւելի եւս տարուան քաշած

դառն ծառայութեանցը կապանքները քակելով՝ թոյնն ու լեղուութիւնն : Մենք ձանձրացած էինք լսելէն, գրե. լէն հասունեանը կարգալէն, ընդար. ձակօրէնը զատ տեսութեամբ առանձին քննելէն, եւ ահա յանկարծ խաղա. զած գտանք ինքզինքնիս ազնիւ հօր մը վստամոցը հովանոյն ներքեւ պա. տընպարուելով՝ բայց ամսոս որ շատ չտեսնեց մեր խաղաղ վիճակը. վասն զի ահա սոյն վերջին միսթարութեանէն ալ կը զրկէ զմեզ գեր. Հասունեանը, եւ անոր տեղը յանակնկալ կընդու. նիմք փոխանակ գառին՝ զգայլը, եւ փոխանակ սիրելոյն զատելէն հասա. րակաց : « Զայն ժողովրդեան՝ ձայն Աստուծոյ » է կըսէ մեր Ս. գիրքը, (ոչ Հասունեանինը) որ ըսել է ընդու. նելին ժողովրդեան, ընդունելին բաղմոց, ընդունելի է եւ Աստուծոյ : Ո՛ր կը մտածէ այս մեր ըսածները. տես ի՞նչ կընէ գեր. Հասունեանը, արդէն հանդարտած ժողովուրդը եւ եւս խաղաղեցնելու միջոցներն ձեռք առնելու, կընամ ըսել նորանոր հը. նարքներով ինքզինքը հասարակաց արդարացի ատելութեանը ենթակայ կընէ. իսկ բուն վախճանն է որ՝ վեր. ջին ճիգ մ'ալ թափէ որ կամ վա. տութեամբ կամ քաջութեամբ, թե. ղիւս ուրիշ անդամներուն օրինակները մտքին մէջ չփոթելով, յաղթանակ մ'ալ կանգնել 'ի փառս անձին, եւ 'ի նա. խառնա յաւերճական Հայ Հօռվմէ. տկան հարազատ որդւոյն վրայ, բայց ամսոս յաղթանակը յաղթութեան փոխ. ուելով փորած բոսն ինքնին կ'ինկնի :

Զգիտեմ ինքը ի՞նչ սրտի՝ եւ ի՞նչ վիճակի մէջ գտնուիլը սա վայրկեանիս բայց սա յայտնի է բնականապէս որ այսպիսի բաթեյաջող ելք ունեցող գործքի մը պատճառաւ սրտին դո. զէն ալեկոծեալ պիտի ըլլայ եւ տար. տամ. վասն զի իրեն օգնական կար. ծած նեղուկն ու յեցուկներն ալ, ալ այս անգամուն իրենք իրենցմէ ալն յայտնի տեսնելով, եւ յետ Աստուծոյ մարդկանէ ալ ամէնալով կը խոտոմ. իրենց յետին անմտութիւնը, թեամբ եւ անզգայ սրտիւ. սկը անցուցեր են մէկ խոստացած անտոյ իրենց ծամն. ք է ընտրած մի.

այն յանհամար ժողովրդեանէն իսրա. յէլի տանելու մտցնելու աւետեաց երկիրը, զոր խոստացած Աստուած Հասունեանի եւ իր արբանեկացը :

Ասոնք ձգենք մէկդի, վասն զի խորհրդածութիւնները մէկզմէկ կը քակեն, որչափ խորը մտնես, ա՛յն. չափ կը խորասուզիս, որչափ քննես, ա՛յնչափ սրտնեղութիւնը կը կոխէ, որ. չափ պրպտես, ա՛յնչափ անբարած նիւթեր կան, որոնք այսօրուան օրս հրապարակ ելած երեքը մէկ թանկի ծախուելու վրայ են : Տեսնենք մեր ինքնեկ տեղապահին ի՞նչ ազդեցու. թիւն ըրաւ ժողովրդեան մէջ. նախ ի՞նչ կընէ : Ուղղախոհ քահանայները եւ թերեւս չկարծած անձինքը յանկար. ծական կոչմամբ մը, անոնց Յի՛սմացը. նէ իր ոյժը, զի ժողովուրդը ակամջ չը կախեր, ի՞նչ հնարք կը բանեցնէ զայոնք որսալու, 'սրչափ պարագ. ծոյլ բթամիս մարդիկ կան, անոնց լուեկայն առանձնակի աչուրնին շըա. ցընելով կ'արձկէ ժողովրդեան մէջ որ 'որչափ ուղիղ եւ արդարացի խօս. քեր լսեն, (փառք Աստուծոյ տէ՛ղ մը չկայ որ չլսօսուի այս հրէյն. արուն ալ. լանդակ գործիքը)՝ արձակումը եւ աւուրչէքը իրմէն, անխիղճ վասն. Հասունեանի համար եղած պմէն չա. րութիւնք օրինաւոր են, վազեն ան. դանդաղ գան վարագոյրը վերցնեն եւ ծանոյց տան իրեն :

Այս ըսածներուս օրինակները լը. սեյ ոչըողը, այս վերջի չորս օրուան Մէճմուս լրագրոյն իմթթերն առ. նուն, կը կարգան հոն ճերմակեան Հ. Մեսրոպէ վ. օրն եղած նորօրինակ հարցաքննութիւնը, եւ անոր ի՞նչ խոհեմ եւ կտրուկ սուտած պատաս. խաններն՝ թէ ալ քահանայք անգամ չ'են կարող այդ իրենց առաջարկած անտանելի պատառներ կ'ըլլել, զի ալ ստամոքսինն ուռաւ, պայթեցաւ, հոտն ալ բուրեց մինչեւ 'ի Հօռվմ հա. սաւ : Ասկէ զատ այլ եւ այլ յարգոյ անձինքներէ բուն առ ինքն Առաքել. ետն տեղապահը ուղղուած նամակ. ներս ալ յայտնի կիմացնեն թէ ալ հասած է այս պաշտօնէից մէջ ըրած այնչափ տարժեան չբարի ծառայու. թեանց վերջը, չար գործերուն վախ. ճանը, անխաւ դատաստանելին, սեր.

— Գալաստան եւզը լտրղընա կէօ-
րէ, կէմի չէքէն պիր վաբօր և Սուլի-
նայա եհթիշտիքտէ, գազտնը բաթ-
լայըպ, վաբօր անինտէ վարգ օլըպ,
գաբտան վէ մաբրինիաթի գուրթու-
մուշլար իսէտէ, թայճալարտան եհէտի

Ինչի վէ իբի աէ եօլնու պօղուլմուշ
նուրլար :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԻԸ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

Մատրիտ 5 փետր

Սագսօնեա գրալընըն մախտումի
բրէնս ժօրթ գանտրտալըլը թէվա-
թուրու եալանա չըգմըլ տըր :

Ֆլօրանսա 5 փետր

Իթալիա վիւքէլաթըլ գօնաօլմուշ
նէլէր իչին մէրի րւլ ինրա օլունմադ
իւզրէ, եէնի թարթալար վազը իչին
պիւր լալիհա հազըլըլմադտա տըր :

Սէմալիքը հօսէպիլէտէ վէ պա
խուսուս Ասէրիգատա մուգիմ իթալ-
եա գօնաօլմուշանէլըլ մէմուրիինտէ
եազընտա թէպէտալըլաթ վազը օ-
լանազըլ սէօլլէնիօր :

Վիէննա 5 փետր

Րուսիա Էլի տէմըլ եօլարը սահիպ
իվթիպազը Մ. Հիւր Փարիսէ միւթէ-
վէնօրհէն ազիւնէլ իթմըլ տըր :

Մէրլուս սահիպ իթմըլազըլ թէշ-
քիւ իլլէտիլի գուլաւնեա թարափըն-
տան բիւշայա չըգմըլըլաօադ գուրա
իլէ օլան Սամալըլ Էնօսընըն թէտա-
վիւլլիս տայիլ օլան աուլապէրաթ
վէ Պօմմաւա մէշքաթ աէլըլ եօլա-
լըլա լըշապընա պէա գէ սիւպաշա-
իլթ օլունտուղունա միւլթապիլըլ զու-
հուրա կէլէն սէօլլէլ սուրէթի հա-
սէնէ ճէրէյան իվթէքաթ տըր : մէզ
քիւր սէհիլէր սապըլաւ բիւշայա
չըգարըլըլաօադ տըր :

Պուքրէշ 5 փետր

Ուլահ Պուղտանըն տախիլէյէ միւ-
տիւրի Մ. Գօկօլնիշէանօնու իսթիֆա-
սը հիւքիւմէթտէն գապուլ օլունմուշ
սուք, բրէնս իիլգա մուվադգաթէն
տախիլէյէ վէ նափիլէ միւլտրըլիլիս
վէ Գանթալիլգէն տախիլ տապիլ միւ-
տիւրիլիլիս իլ իթալաթ իթմըլլէր տըր :

Փարիս 5 փետր

Բօշօր մահպուս օլմադ իչին եա-
զընտա հիւքիւմէթտէն տապիլթ օլու-
նաօադ տըր :

Մատրիտ 4 փետր

Սպանիանըն վիւքէլա մէլիսի,
Սագսօնեա գրալընըն քիւլիւք օլլու-
հու Սպանիա թախիլընա գանտրտա
թէքիլիթ իտէյօր :

Վաշինկթօն 4 փետր

Ամէրիկանըն մէպուսան ազալարը,
Քիւպա ճէզիլիքէնի ապըլարընը ճէշքնի
թանըլմադընըն միւնասէպէթի իւզէ-
բիւնէ պիւր բարօրթօ թէրթիպիլի իտա-
լիճիլէ վէքեալէթիլիլի գօմիսիմուս-
տան մաթլուպ իթմիշ տըր :

Մէքսիկանըն պազը նահիլէլէրի
թուարէգէ գարշը գըլաթ իլլէմիլլէր
տըր :

Ֆլօրանսա 4 փետր

Գապիէն պէյան գըլընաղընա
կէօրէ, պիւր թալիան հարպ սէֆիլէ-
սի Պահրի Մուհիթի Սաքիլտէ պիւր ճէ-
զիլէյի զապթ իթմէյէ կիտէճէք տըր :

Փարիս 5 փետր

Գապիէն պէյան օլունտուղունա
նէզարէն, եազընտա ֆրանսա, ճէշա-
յիւր վէ Մալթա ապալընտա պիւր թէ-
լէկըաֆ թէլի ուղատաճաթըլար տըր :

Փարիս 4 փետր

Պու սապահ թէճէմիւլ իտէն վիւ-
քէլա մէլիսի, Բօշօրում մահպէսէ
կիթմէտիլի հալտէ ալպ ու կիլիթիլի-
նէ գարար վէրմիլ տըր :

Մօնթիթէօր զաղէթաթըլ աէր քի,
օրտու միգտարընըն թէնզ իլ օլանա-
ղըլ սէօլլէնիօր :

Փարիս 5 փետր	43 75
Գաբանտը	43 75
Հօնպրա գօնաօլիտէ	43 ^{7/16}
Գաբանտը	43 ^{7/16}
Պամանը իսթիլգըլ	335
Գաբանտը	335
Ֆր. Գօնա. 0/0 աէ 3	73 70
Գաբանտը	73 55
Իթալիան	գուր. քէ. 55 10
Գաբանտը	» » 54 90
Կոկիլիլ զօնաօլիտէ	92 ^{3/8}
Գաբանտը	92 ^{3/8}
Վիէննա Գամպիօսու	121 —

Եանի Գալլաթօնէսի իլէ շիւքէթի
Տապաղիլէ պէյիլիտէ օլան միւնա-
զայա տայիլ օլուպ, Պէկ օլլուտա
Պայիլը զօքաղընտա 99 Ն. իլէ մու-
րաքըամ Տէրի ֆապրիքաթընտա մէվ
ճուտ պոլընան քիլէճ թուղլա թա-
պիլը օլունման տէրիլէր մահը հալին
28 ինճի չարշէմպիհ կիւնի թիճարէթ
Տապիլ գալէմի մարիթէթիլէ պիւ

միւլապիտէ ֆիլթիլթ օլունմադըն
տէն իսթէք իտէն զէվաթըն եօվիլմէս
քիւրտէ սաաթ 5 րատտէլէրիտէ մա-
հալի մէզպուրտէ հազըր պուլու
մալէրի ի ին իլաը քէյֆիլէթէ իպ-
թիտար օլունտու :

25 Բեանուշի սանի 1870

Թիճարէթ Տապիլ գալէմի :

ԷՃՁԱՍԸ ՈՒՍՈՒՄԻՑԷ

ԳԱՆԱԹԱԲԻԱԶԱՍԸ

Յու. 26 Բադ. էք. ազալաթ գըլաթ քէ. 47-39
» 27 Սայր սապ
» » Էօլլէն

ԳԱՆԱՄԻԱ

1870

Սէնէսիլէ մախտուս

Թալեանճաթան Թիւրքէյէ թէրճիւմէ
օլունտու

Ա.Ս.Ի.Թ.Ա.Ն.Է.

Թապիլէթի Ռ. Յ. Գէշէքէն

Սաթըլըլը Սաթիլանէպէհէր քի
թապըլ տիւքքեանլարընտա :

Մ. Եօրիլի Հ. Գիլիեպօն զապը-
լիլէթի հէքիմի օլուպ, պու կիւլէլէ-
տէ Աթիլնատան Ասիլթանէյէ կէլէրէք
էվլէլա պազաճաղըլ զէվաթտան իւճ-
րէթ մաթլուպ իթմէյէճէյիլի պիւ-
տիլիլի, սանիլէն շոճնու տալիլի պէյան
իտէր քի էկէր նէ ճիւսի օլուրա օլ-
սուն պոճ իլլէթէ միւլալթէլա օլան
լարտան էօնիլմիւլտէքի մարթ իսի-
լթամընա գատար եալընըլ 100 քի-
շիլի պազապիլէճէք տէրէճէտէ մու-
ալիճէսի պէրապէրիլնճի վար տըր
թապիլի մումալիլէյ Մ. Վ. Հանիլի
Սլթամպօլտա քէօրիւ պաշընտա վէ
եա Պէյ օլլունտա վազը 77 նումէ
րօլու էճզախանէլէրիլտէ պուլունա-
ճաղընը իլան իտէր :

ՍԱՀԻՊԻ ՄԷՍՈՒԼՈՒ ԴԱԶԷԹԱ

ՅՈՎԱԿԻՄ ԹԻԼՊԷՆՃԱԵՆ

ՍԹԱՆՊՈԼՏԱ 2ԻՉԷԲ ԲԱԶԱՐԸ ՆՈՒ-

ՄԷԹ 45

ՃԵՄԵԹԻ ԻԼԵԹԵ ԹԱՊԱՆԷՍԻՆՏԷ